

چالش‌های طرح تحول سلامت (۲)

دیرباز، هنگامی که چینی‌ها خواستند با آرامش و به دور از گزند دشمنان زندگی کنند، دیوار شگفت‌انگیز چین را ساختند. آنها پنداشتند که دیگر کسی توان گذشتن از آن را نخواهد داشت. در همان صد سال نخست ساخت آن پدیده‌ی شگفت‌انگیز، دشمنان سه بار به درون چین رخنه و یورش بردند. دشمن در این سه بار زحمت گذشتن از دیوار چین بخود نداد. هر بار با دادن رشوه به نگهبانان، توانمندی چین را خدشه دار کردند. یعنی بزرگ‌ترین ساخته‌ی دست بشر که حتی از روی ماه هم با چشم ساده دیده می‌شود، از یورش دشمن پیشگیری نکرد. زیرا با سرگرم شدن به ساخت دیوار، ساختن انسان‌ها را فراموش کردند. چیزی که جوانان ما باید بدانند و همواره هم ثابت شده است پایه‌ی همه چیز ساختن «انسان» است. به گفته‌ی یکی از خاورشناسان، اگر بخواهید فرهنگ خود را نابود کنید، باید: ۱- بنیان خانواده را فروپاشید ۲- پایه‌ی آموزش را بخشکانید ۳- بزرگان را فرومایه سازید. برای نابودی خانواده، مادر فرهیخته و بیدار را نادیده بگیرید. برای نابود فرهیختگی آموزگاران را بی‌ارزش و سرافکنده کنید، تا دانش آموزان آنان را پست بشمارند. برای فرومایه شدن بزرگواران، آنان را سرکوب و خوار کنید و رفتار و کردارشان را پرسش برانگیز بنمایید تا راهشان بی‌روهر و بی‌پیروان شوند. پس اگر دیگر مادری آگاه نباشد، آموزگاران دلسوز ناپدید شوند و فرزندان هم بی‌ارزش شوند. پایه‌ی ارزش‌ها و شیرازه‌ی اخلاق گسسته می‌شود. این پیش‌گفتار فراگیر، در باره‌ی آموزش پزشکی و درمان نیز درست است. برنامه‌ریزی‌ها در زمینه‌ی تشخیص و درمان را نمی‌توان جدا از برنامه‌ریزی‌های راهبردی در همه‌ی زمینه‌های دیگر پایه‌گذاری کرد. امروزه به انگیزه‌های گوناگون، ارزش‌های پسندیده در همه‌ی تار و پود جامعه رنگ باخته است. این پدیده به یکباره پدید نیامده است. تخم سرفرازی و سرافکندی در نهاد هر جامعه نهفته است، تنها مدیران شایسته مایه‌ی بالندگی ارزش‌ها و سربلندی مردم می‌شوند. سال گذشته پایه‌ی یکی از برنامه‌های بزرگ تاریخ پزشکی ایران یعنی طرح تحول سلامت گذاشته شد. امیدواریم این برنامه شگفت‌انگیز، پایدار و بهینه شود. در این باره در شماره‌ی گذشته در باره‌ی چالش‌های آن فزاینده‌ی را بر شمردم که سخت‌ترین آن چالش در فراهم نمودن بودجه برای پایداری و گسترش آن بود. این بار به کوتاهی در باره چالش‌های فرهنگی که می‌تواند به شکست آن بیانجامد، می‌پردازیم. همچنان که در آغاز این سخن در باره‌ی دیوار چین گفتیم، هیچ برنامه‌ای بی «انسان‌سازی» یا بهتر بگویم ساختن زیربنای فرهنگی بایسته برای آن، ناپایدار است. برای نمونه چالش‌های پیش‌روی در این باره می‌توان به دو گروه بخش کرد: نخست، چالش‌های قانونی و پذیرفته شده: در این میان می‌توان از: تفاوت میان درآمدهای رشته‌ها، تفاوت درآمد پزشکان یک رشته، تفاوت تعرفه‌های دولتی و خصوصی و تفاوت تعرفه‌ی ویزیت پزشکان عمومی و متخصص نام برد. دوم چالش‌های ناروا و غیرقانونی که بیشترین آسیب را به این طرح خواهد زد. همکاران بهتر می‌دانند که هم‌اکنون برخی از همکاران در کلینیک‌ها و یا بیمارستان‌های دولتی، با انگیزه‌های گوناگون، بیماران را به بیمارستان‌های خصوصی راهنمایی می‌کنند. اندکی هم با گرفتن پول زیر میزی در بیمارستان‌های دولتی بیماران را درمان و جراحی می‌کنند. حتی برخی از منشی‌ها و دستیاران پزشکان به راستی نقش دلال برای فرستادن بیماران بینوا به مرکزهای خصوصی دارند. به راستی این چالش‌ها و ویرانگر است. بهر روی کارهای بزرگ نیاز به مردان بزرگ دارد. سرزمین ما هم مردان بزرگ کم ندارد، با پرهیز از باند بازی، تنگ‌نظری و گماشتن مدیران شایسته و برداشتن مسوولان ناشایست، گذاشتن جریمه‌های سنگین برای پاس دادن بیماران به بیمارستان‌های خصوصی و سرانجام پرداخت تعرفه‌های عادلانه که شایسته‌ی پزشکان، پرستاران و دیگر همکاران درگیر این طرح، مایه‌ی پایداری آن می‌شود.

دکتر آرش دریاکار

دبیر تحریریه ماهنامه "تشخیص آزمایشگاهی" شد

بود و زحمت بیشتری داشت. گرچه پس از نشریه ما در این زمینه بسیاری آمدند، افسوس بیشتر آنان با درست نویسی میانه ای ندارند. در همه جا سر دبیر هر نشریه، بیشترین کارهای درونمایه نشریه را در دست دارد. در باره "تشخیص آزمایشگاهی" باید گفت: به جزد در دو سال نخست، نقش سر دبیری کمابیش هم بر دوش مدیر مسوول بوده است. خوشبختانه امسال با گزینش همکار جوان و شیفته ی کار، آقای دکتر آرش دریاکار، متخصص آزمایشگاه بالینی و آسیب شناسی، پس از چندین سال، ماهنامه ی تشخیص آزمایشگاهی دارای "دبیر تحریریه" می شود. امیدوارم که با شیفتگی به پویایی و انرژی که دارد، بتواند درونمایه های دانشین ماهنامه را پر بار کند. یکی از انگیزه های گزینش وی، جدا از عشق و شیفتگی پیوسته اش به پژوهش، ورزیدگی و گرایش نامبرده در زمینه کامپیوتر و اینترنت است. بسیاری از همکاران هم اکنون با همگرایی در گروه های پزشکی و آزمایشگاهی، دیگر گرایشی به نگارش کلاسیک ندارند و بیشترین پیوند دوستان و همکاران از راه رایانه و گروه های پزشکی در فضای مجازی انجام می شود. در این باره آقای دکتر دریاکار می تواند کارایی بسیار داشته باشد. همکاران بی دردسر مقاله ها و نوشته ها را به آدرس: tashkhis@gmail.com ایمیل کنند تا به چاپ برسد. دکتر آرش دریاکار، در سال ۱۳۵۷ در شهر رشت چشم به جهان گشود. مورد تخصص آسیب شناسی تشریحی و بالینی از دانشگاه ایران گرفت. طرح خود را در رشت و در بیمارستان پورسینا گذرانده است. آرزوی کامیابی برای این همکار نازنین در مسوولیت تازه و در زندگی داریم.

بی گمان فرهیختگان پیشکسوت ستون های فرهنگ هر کشور هستند. تا چند سال پیش چاپخانه ها و ناشران، در زمینه ی گسترش فرهنگ نقش سرنوشت سازی داشتند. در این باره، چه بسا سانسور دولتی، روا یا ناروا، رل بازدارنده ای داشت. هم اکنون نقش چاپ و نشر کاغذی بسیار کم رنگ شده و بیشتر این گونه کارها به رسانه های الکترونیکی واگذار شده است. شاید باورتان نشود، من (دکتر افراه)، نزدیک به سه دهه پیش نخستین کامپیوتر PC را به رشت آوردم. (پیش از آن تنها یک کامپیوتر ورژن قدیمی در شرکت فراداد شمال کار می کرد). اکنون که روزانه با سی چهل "دستگاه کامپیوتری" سروکار دارم، برآستی آرزوی روزهایی را دارم که همه ی کارها با دست، و با کاغذ و قلم انجام می دادیم و رایانه ای در کار نبود. روشن است که این فناوری نیاز روز است و دیگر برگشتی هم در کار نیست. اما بیشتر هم نسلی های ما که آرامش و زیبایی گذشته را آزموده اند، به خوبی آگاهند که پیشرفت در تکنولوژی نشانه ی آرامش و خوشبختی نیست. از یک سو امروزه بیشتر پیشرفت های مادی وابسته به فناوری یارانه ای و رویهمرفته الکترونیک و برق است، از سویی دیگر این فناوری در زمینه های معنوی، به جز شتاب در خبر رسانی که بد نیست، بزرگترین آسیب به فرهنگ مردم زده است. این آسیب بیشتر در بخش های زبان و اخلاق است. هر کسی بی پروانه و بی پروا می تواند هر چیزی در رسانه های برقی بنویسد. این نوشتن ها پیرو هیچ دستور (از نگر درست نویسی) و آیینی (در زمینه ی اخلاقی) نیست. این پیشگفتار بدان جهت گفته شد، که مهر ماه نشریه ی ما هفده ساله می شود. آنگاه که ما آغاز کردیم، چاپ و نشر با شیوه ی گذشته